03. לך לך. האיש שרצה להתעשר (סתרי תורה, בראׁ פח/א, פח/ב)

רׁ אבא כד אתא מהתם הוה מכריז כשרבי אבא בא משם (מבבל) הכריז (את הדבר הבא): **מאן בעי עותרא, ומאן בעי אורכא דחיי בעלמא דאתי, ייתי וישתדל באורייתא.** מי שרוצה עושר ומי שרוצה אריכות ימים בעולם הבא, יבוא ויעסוק בתורה. **הוו מתכנשין כולי עלמא לגביה** קיבץ תלמידים רבים סביבו.

רווק חד הוה בשיבבותיה היה בשכונתו אדם רווק אחד. **יומא חד, אתא לגביה** ביום מן הימים, בא אליו[1].

- **אׁ"ל: רבי! בעינא למלעי באורייתא כדי שיהיה לי עותרא** ברצוני ללמוד תורה כדי שאתעשר.
- **אׁ"ל: הא ודאי** בהחלט!
- **אׁ"ל מה שמך?**
- **אׁ"ל: יוסי.**
- **אמר לון לתלמידוי:** אמר לתלמידיו"ׁ **דיקרון ליה ׳רׁ יוסי מארי דעותרא ויקרא׳** (אבקש) שתקראו לו רׁ וסי בעל העושר והכבוד.

יתיב ואתעסק באורייתא ישב ועסק בתורה. **ליומין הוה קאים קמיה** לימים, כשעמד לפניו.

- **אמר ליה: רבי! אן הוא עותרא** איפה העושר (שהבטחת לי?).
- **אמר** (רבי אבא לעצמו)**: שמע מינה דלאו לשם שמים קא עביד** סימן שלא למד לשמה.

ועאל לאדריה נכנס לחדרו (ולחשוב מה לעשות עם אותו תלמיד), **שמע חד קלא דהוה אמר ׳לא תענשי׳ דגברא רבא ליהוי,** שמע בת קול שאמר, אל תעניש אותו כי יהיה אדם גדול. **תב לגביה** חזר אליו.

- **אמר ליה** אמר לו**: תיב ברי תיב ואנא יהיבנא לך עותרא** שב בני שב, ואתן לך עושר.

אדהכי אתא גברא חד בינתיים, נכנס אדם אחד **ומאנא דפז בידיה** ובידו כלי זהב **אפקיה ונפל נהורא בביתא** הוציא אותו (מנרתיקו) ונפל אור בבית.

- **אׁ"ל: רבי! בעינא למזכי באורייתא** רציתי לעסוק בתורה **ואנא לא זכינא** ולא זכיתי (להבין) **ובעינא מאן דישתדל באורייתא בגיני** וברצוני (לחפש אדם) שיעסוק בתורה בשבילי. **דהא אית לי עותרא סגי דקא שבק לי אבא** כי אני מאוד עשיר מירושה שירשתי מאבי. **דכד יתיב על פתוריה** כשאבי היה יושב על שולחנו, **הוה מסדר עליה תליסר כסי מאלין** היה עורך על שולחנו שלושה עשר כוסות מעין זה, **ובעינא למזכי באורייתא** ברצוני לזכות בלימוד תורה **ואנא יהיבנא עותרא** (ותמורת הלימוד) אעשיר (את מי שלמד עבורי).
- **אמר ליה להוא רווק** אמר רבי אבא לאותו רווק**: תשתדל באורייתא ודא יהבי לך עותרא** עסוק בתורה וזה יעשיר אותך.

יהב ליה ההוא כסא דפז נתן לו את כוס הזהב ההוא.

קרא עליה רׁ אבא (איוב כח 17): לֹא יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוֹכִית, וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי פָז. אין תמורה לתורה **יתיב ולעא באורייתא** ישב ועסק בתורה **וההוא בׁ"נ הוה יהיב ליה עותרא**ואותו אדם העשיר אותו.

---

[1] כל הקטע הזה מצוטט בפירוש על התורה ׳צרור המור׳, בראׁ יח 17.

ליומין, עאל חמידו דאורייתא במעוי לימים, נכנסה תשוקת התורה במעיו. **יומא חד הוה יתיב והוה בכי** יום אחד, ישב ובכה.

אשכחיה רביה דהוה בכי מצא אותו רבו (וראה) שהוא בוכה.

- **א״ל: על מה קא בכית?** מדוע אתה בוכה?
- **א״ל: ומה מנחנא חיי דעלמא דאתי בגין האי** הנחתי חיי העולם הבא עבור דבר זה (העושר). **לא בעינא אלא למזכי לגבאי** ברצוני לזכות בתורה לעצמי.
- **אמר: השתא שמע מינה דהא לשם שמים קא עביד.** עכשיו, סימן שהוא לומד תורה לשמה.

קרא ליה להוא גברא קרא לאותו עשיר (לבוא אליו).

א״ל: אבי אבא לאותו עשיר: **טול עותרך** קח את כספך. **והב ליה ליתמי ולמסכני** תן אותו ליתומים ולעניים **ואנא יהיבנא לך חולק יתיר באורייתא** ואתן לך חלק גדול יותר בתורה **בכל מה דאנן לעאן** בכל מה שאנחנו לומדים. (ותמורת צדקה זו הוא וכל התלמידים יתנו לו חלק בתורתם ויהיה לו חלק גדול יותר מאשר חלק רק בתורתו של רבי יוסי).

אהדר ליה ר׳ יוסי ההוא כסא דפז החזיר לו ר׳ יוסי את כוס הזהב.

ועד יומא, לא אעדי שמיה ומן בנוי ׳בן פזי׳ ועד היום, לא נקרא אלא ׳בן פזי׳ **והיינו ר׳ יוסי בן פזי** הלא הוא רבי יוסי בן פזי **וזכה לכמה אורייתא הוא ובנוי** שזכה, הוא ובניו להרבה תורה **דלית לך אגר טב בעלמא** שאין לך דבר טוב בעולם **כמאן דלעי באורייתא** כמי שעוסק בתורה.